

De blijdschap van het geloof

Preek over 1 Johannes 1:1-4

Te lezen: 1 Johannes 1:1-4
Zuilen, 20 augustus 1972

Wie ooit lid is geweest van een jeugdclub, een verregende middag van een kampeerweek heeft meegemaakt of tijdens het verjaardagpartijtje van zijn jongste zoon diens vriendjes bezig heeft moeten houden, heeft ongetwijfeld het spelletje, dat de veelzeggende naam draagt van 'contact', gespeeld.

De deelnemers zitten in een kring naast elkaar en houden -voor ieder duidelijk zichtbaar-elkaar de hand vast. Iemand uit de kring zegt: ik zoek contact met Piet. En tegelijk geeft hij een kneep in de hand van zijn linker of rechter buurman en die weer in de hand van de zijne, totdat Piet zich door zijn buurman in de hand geknepen voelt en 'contact' roept. Degene die bij dit spel de beurt heeft, staat binnen de kring en hij moet de stroom van kneepjes die van hand tot hand naar Piet gaat, zien te onderscheppen. Wie al te opzichtig en onhandig de door hem ontvangen kneep doorgeeft, is erbij en krijgt voor de volgende ronde de beurt.

Wat mij betreft mag u dit spelletje 'contact' verder vergeten. Als u bij de uitleg van de eerste Johannesbrief maar dat beeld voor ogen houdt, van mensen die elkaar bij de hand hebben en elkaar doorgeven wat zij ontvangen. Johannes tekent ons namelijk een levende keten van mensen die begint bij God en reikt tot de mensen die wij bij de hand grijpen.

'Hetgeen wij gehoord hebben, hetgeen wij gezien hebben met onze eigen ogen, hetgeen onze handen getast hebben, verkondigen wij ook u'. Johannes grijpt zijn lezers bij de hand en geeft hen door wat hijzelf ontvangen heeft. Zo wordt de keten langer. Johannes schrijft: Ik geef jullie door wat ikzelf ontvangen heb, opdat jullie gemeenschap met ons zouden hebben, opdat jullie aan ons vastgeklonken zouden worden. En Johannes gaat meteen door: 'En onze gemeenschap is met de Vader en met zijn Zoon Jezus Christus'. Hier wijst hij het begin van de keten aan.

Jezus Christus, de eerste schakel is vastgeklonken aan God, zijn Vader. De apostelen, waarvan Johannes er een was, de mannen die Jezus Christus persoonlijk hebben gekend en ooggetuigen zijn van zijn kruisdood en opstanding, vormen de tweede schakel, vastgeklonken aan Jezus Christus.

En allen die door de prediking van het evangelie, dat ons is doorgegeven door de apostelen, tot geloof in Jezus Christus komen, vormen de volgende schakels.

Waarom gaat het bij een ketting? Waarom maken wij iets om een touw of kabel vast? Het gaat bij een ketting om contact, om relatie. Wij maken een kapotte auto vast aan een sleepkabel omdat wij een verbinding willen leggen met de goede auto, aan het andere eind van de kabel.

Een ketting dient om verbinding te leggen met het begin van die ketting.

Bij de levende keten van mensen die Johannes beschrijft en waarin hijzelf een schakel is, gaat het om verbinding met God. En deze verbinding met God is van levensbelang. Zonder deze relatie, zonder vastgeklonken te zijn in die keten, is er geen echt menselijk leven mogelijk.

‘Hetgeen was van den beginne’ Zo opent Johannes zijn eerste brief. Deze eerste woorden van de eerste Johannesbrief doet sterk denken aan de eerste woorden van het Johannesevangelie: ‘In den beginne was het Woord’. Je herkent er heel duidelijk de hand van dezelfde schrijver in.

Maar Johannes heeft die beginwoorden van zijn evangelie en van zijn brief niet zelf bedacht. Hij heeft die openingswoorden ontleend aan Genesis 1:1: ‘In den beginne schiep God de hemel en de aarde’.

‘In den beginne schiep God de hemel en de aarde’.

Dat begin bedacht Johannes, wanneer hij in zijn eerste brief schrijft: ‘Hetgeen was van den beginne, hetgeen wij gehoord en gezien hebben’

Dit scheppingsbegin is het begin van de levende keten waarover Johannes schrijft. Vanaf de zuivere en volmaakte oorsprong van alle dingen loopt er dwars door elke onzuiverheid en onvolmaaktheid, die later gekomen is, een lijn. En als je die lijn vastgrijpt sta je in verbinding met het leven zoals het moet en kan zijn. Vanaf de schepping van het leven wordt dit ware leven via een levende keten steeds doorgegeven. Vastgeklonken aan deze keten sta je in verbinding met de God die het leven schiep, sta je in verbinding met de oorsprong van je eigen leven.

‘In den beginne schiep God de hemel en de aarde’. Hoe deed God dat?

Sinds de tijd dat u de zondagschool bezocht weet u het antwoord: God schiep door te spreken.

Of ons in Genesis 1 nu verteld wordt over de schepping van het licht of over de schepping van de bomen of over de schepping van de mens: elk van die mededelingen begint met de woorden: ‘En God sprak’ God zei wat Hij bedoelde en het was er.

Het scheppingswoord bevat volledig de bedoelingen die God met de wereld en met ons mensen heeft. Wanneer u wilt weten hoe u over uw eigen leven moet denken, moet u teruggaan naar het woord waarmee God ook u schiep.

Het is vooral de apostel Johannes, die er in het evangelie dat hij geschreven heeft en in zijn brieven, de nadruk op legt dat dit scheppingswoord van God in Jezus Christus vlees geworden is.

‘In den beginne was het Woord ...’ lezen we in Johannes 1:1. En een paar verzen verder: ‘En dit Woord is vleesgeworden’. Johannes spreekt dan over het kerstfeest.

Kerstfeest is het feest van het vlees en bloed geworden scheppingswoord.

Het scheppingswoord, dat aan het begin staat van uw en mijn leven, en waarin God zijn bedoelingen met ons leven heeft uitgesproken, is in Jezus vlees en bloed geworden. Jezus is de vlees en bloed geworden bedoeling, die God met ons leven vóór heeft.

Wanneer u wilt weten wat echt menselijk leven is, moet u luisteren naar het scheppingswoord, moet u luisteren en kijken naar het vleesgeworden scheppingswoord, Jezus Christus.

Wanneer u op zoek bent naar de zin van uw leven, moet u uw oor te luisteren leggen bij het scheppingswoord, moet u uw oren en ogen de kost geven, wanneer gesproken en geschreven wordt over het vleesgeworden scheppingswoord, Jezus Christus. Het scheppingswoord, het woord dat het leven uit het niets in aanzijn riep, het levenswoord, is in Jezus Christus vleesgeworden.

Een woord kun je alleen horen. Maar het scheppingswoord is in Jezus Christus vleesgeworden, zichtbare en toetsbare realiteit. Daarom kan Johannes in zijn eerste brief schrijven dat hij het scheppingswoord, het levenswoord, niet alleen heeft gehoord, maar ook gezien en getast. ‘Hetgeen wij gehoord hebben, hetgeen wij gezien

hebben met onze ogen, hetgeen wij aanschouwd hebben en onze handen getast hebben van het Woord des levens, dat verkondigen wij ook u'.

Wie is niet op zoek naar het leven zoals het eigenlijk zijn moet?

Zegt u vooral niet dat dit het onwerkelijke tijdverdrijf is van dromers en druggebruikers, die uit deze harde, koude wereld in hun eigen fantasiewereld vluchten.

Zoeken naar het leven zoals het eigenlijk zijn moet, is ook de activiteit van realistische, nuchtere mensen.

Wij willen graag realistisch zijn. Op zesjarige leeftijd is de tijd van sprookjes voorbij en word je op school geleerd bij de nuchtere feiten te leven.

Maar bijna geen realistisch neemt genoeg met de realiteit van een onvolkomen, gebroken leven.

Als hij ziek is, gaat hij naar de dokter. Hij wil kennelijk niet leven bij de realiteit van zijn ziekte.

En niemand is zo nuchter of hij neemt geen genoeg met de nuchtere cijfers van een laag salaris. Hij spant zich in om meer te verdienen.

Wanneer wordt het meest over menselijke vrijheid gesproken? Juist! Wanneer er sprake is van onderdrukking. Waarom bestaat er zoiets als de verklaring van de rechten van de mens, neergelegd in het handvest van de Verenigde Naties? Om geen andere reden dan deze, dat de wereld vol is van onrecht en overal mensen uit hun rechten worden gezet en gehouden.

Wij nemen het niet, zoals het is. Over de grens van de realiteit van ons leven en onze wereld, zijn wij op zoek naar de realiteit van een beter leven en een betere wereld.

Het wordt ons aangeraden, met de beide benen op deze wereld te staan. Maar er zijn maar weinig mensen die echt op deze wereld staan. De meesten staan ongeduldig te trappelen of schoppen ertegen.

Johannes heeft interessant nieuws voor alle mensen die op zoek zijn naar het leven zoals het eigenlijk zijn moet.

Johannes kende heel goed het onderscheid tussen het leven zoals het overal geleefd wordt en het leven zoals het moet en kan zijn. Hij was zich scherp bewust van de wereld, zoals die reilde en zeilde, en de wereld zoals God deze wil. In zijn evangelie duidt hij dit onderscheid in heel krasse termen aan: Het is onderscheid tussen duisternis en licht, tussen leugen en waarheid.

Dit is het nieuws dat Johannes te vertellen heeft: In de duisternis en leugen van deze wereld is een koord verschenen. En als je deze vastgrijpt, sta je in verbinding met Gods wereld van licht en waarheid. In de duisternis en leugen van het leven zoals het rondom je geleefd wordt, heeft God een keten laten zakken. En als je je daaraan laat vastklinken, sta je in regelrechte verbinding met het ware leven.

Het echte, volle, rijke, menselijke leven is geen illusie van dromers en dichters. Het is ook niet het altijd wijkend Fata Morgana van leden van protestbewegingen en andere strijders voor een betere wereld.

Het echte, gave leven, is zo reëel als het maar zijn kan: Te horen, te zien en te tasten. Want het scheppingswoord, dat van het echte leven sprak, is in Jezus Christus vleesgeworden. Zoals Jezus te horen, te zien en te tasten was, zo was in hem het echte leven te horen, te zien en te tasten. In hem was het waarachtige leven, zoals God dat in zijn scheppingswoord bedoelde en uitsprak, grijpbaar geworden. Het in de duisternis en leugen van deze wereld zoekgeraakte leven was in Jezus plotseling weer binnen handbereik. En, zegt Johannes: Wij hebben het gegrepen. Wij hebben ons laten vastklinken aan de schakel Jezus Christus. En door hem staan wij in regelrechte

verbinding met God en met het ware leven. En het ware leven, dat wij via deze keten ontvangen, geven wij door aan ieder die het wil ontvangen.

Het is belangrijk bijzondere aandacht te schenken aan een eigenaardig trekje dat die keten vertoont: Zodra je deze keten grijpt word je zelf een schakel in die keten. Zodra je naar het eeuwige leven grijpt om dat te bezitten, kom je in dienst van het eeuwige leven. Je zit zozegegd onmiddellijk vast. Je zit vast naar achteren en naar voren. Naar achteren ben je als schakel vastgeklonken aan die gemeenschap van mensen via wie je het ware leven van God ontvangen hebt. Naar voren zit je ook vast. Je zit vast aan je opdracht om als schakel zelf weer in te haken in nog als losse schakels rondzwerfende mensen.

Dit is het verschil tussen die levende keten die van God komt en de slang van een benzinepomp. Bij een benzinepomp leg je even aan tot de tank van je auto vol is. Daarna kun je weer kilometers lang je eigen weg gaan. De slang van de benzinepomp hangt voor enkele minuten los in de opening van de benzinetank.

Wanneer u grijpt naar de levende keten die van God komt, klikt het ogenblikkelijk van voren en van achteren vast. U bent zelf een schakel in die keten geworden. Zo en niet anders bezit u het ware, eeuwige leven.

Zo moet u Johannes begrijpen, wanneer hij schrijft: ‘Hetgeen wij gehoord en gezien en getast hebben van het Woord des levens, verkondigen wij ook u, opdat ook u gemeenschap met ons zou hebben. En onze gemeenschap is met de Vader en met zijn Zoon Jezus Christus’.

Ontvangen en doorgeven wat je ontvangen hebt.

Vastgeklonken worden aan de schakels via wie je het ware leven ontving en zelf inhaken in nog los rondzwerfende schakels. Alleen in deze functie, in deze dienst bezit u het eeuwige leven.

Het is onmogelijk om het echte volle leven te leiden buiten een vaste plaats in de gemeente om. In de gemeente wordt het evangelie verkondigd en uitgelegd.

Vastgeklonken aan de schakel van de gemeente staat u in verbinding met het ware leven. Een losse rondzwerfende schakel, zondagmorgen in bed of op de hei, en door de week in zijn vrije tijd voor de televisie, staat volgens Johannes niet in verbinding met het echte leven.

Ontrouwe gemeenteleden geven als verklaring voor hun ontrouw vaak op dat zij steeds minder behoefte hebben om naar de kerk te gaan. Hoe minder je komt, hoe beter je zonder de gemeente kunt, hoe minder het geloof voor je betekent.

Johannes zou van dit antwoord niet verbaasd staan te kijken. Het ware, het eeuwige leven kun je niet op je eentje leven. Dit leven bestaat alleen in gemeenschap met anderen. Alleen als schakel in de keten van de gemeente ontvang je het ware leven en geef je hetzelfde aan anderen door. En alleen in dit ontvangen van anderen en doorgeven aan anderen bezit je zelf het eeuwige leven.

Het tekstgedeelte dat wij vanmorgen lezen, eindigt met de woorden: ‘En deze dingen schrijven wij opdat onze blijdschap volkomen zij’.

Je zou verwachten dat Johannes schreef: Wat wij gehoord en gezien en getast hebben van het ware leven, dat schrijven wij u opdat uw blijdschap volkomen zij.

Het ligt toch voor de hand:

Johannes heeft zelf het ware leven ontvangen en kent dus de volkomen blijdschap die bij dit leven hoort. En nu geeft Johannes aan anderen per brief door wat hij ontvangen heeft opdat ook zij het ware leven en de bijbehorende blijdschap ontvangen.

Maar Johannes schrijft: Als ik doorgeef wat ik ontvangen heb, ken ik ten volle de vreugde van het eeuwige leven.

Veel mensen kennen de vreugde van het christenzijn niet, omdat zij zich niet door Christus voor anderen laten gebruiken. De volle blijdschap van het geloof beleef je als met woord en daad aan anderen uitdeelt wat je zelf ontvangen hebt. Je zou Johannes' stelling als volgt kunnen weergeven: Getuigende christenen zijn ten volle blijde christenen.

Zo wijst alles wat Johannes schrijft in dezelfde richting: Het waarachtige, volle leven reikt in onze wereld via de levende keten van Jezus Christus, de apostelen en de gemeente. En dit waarachtige leven laat zich alleen leven als je een schakel in deze keten bent: Vastgeklonken in de schakel van de gemeenschap van christenen. En zelf als schakel inhakende in als losse schakels rondzwerfende mensen.

Amen.